

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei
 Studenții plătesc pe jumătate

Strălnăitatea: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6
Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R :

Scrisoarea D-lui Ch. Turgeon către Directorul nostru.
 Pericolul național față de art. 7 § 5 din Constituție,
 de d. N. Basilescu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Judecătoria ocolului Slatina, jud. Olt: *Alexandru I-
 liescu* cu *D. A. Polihron*, cu o Observație de d. D.
Alexandrescu.

Scrisoarea D-lui Ch. Turgeon către Directorul nostru

Cetitorii noștri n'au uitat, de bună samă, articolul ce Directorul nostru a consacrat în No. 8 al *Curierului Judiciar* unei cărți de curând apărută, datorită penei unui distins profesor universitar al facultății juridice din *Rennes* d-l Ch. Turgeon, asupra unui subiect de actualitate, le «*Féminisme français*», care a și făcut obiectul unei conferințe, mult aplaudată la Universitatea din Iași (!).

Acest articol ajungând la cunoștința d-lui Ch. Turgeon, autorul s'a grăbit a adresa Directorului nostru o scrisoare de mulțămire, pe care o reproducem astăzi spre a dovedi un fapt, de altmintrelea obștește cunoscut, și anume cât de iubită și venerată este peste hotar scumpa noastră suverană.

Eată scrisoarea în chestiune :

Rennes, 16 Février 1902

Monsieur et cher collègue,

Je vous sais un gré infini de l'honneur que vous avez bien voulu me faire en appuyant de votre autorité, auprès du public roumain, mon livre sur le «Féminisme français».

Les échos qu'il commence à éveiller hors de France me sont une nouvelle preuve que les Droits et l'avenir de la femme sont une de ces questions qui ne connaissent point de frontières ni de nationalité, une question humaine d'universelle actualité.

Je ne m'étonne point que vous en ayez saisi tout l'intérêt et toute la grandeur dans un pays qui a l'honneur, comme le vôtre, de posséder une reine éminente, pour laquelle nous professons, nous autres Français, la plus respectueuse admiration.

Encore une fois, soyez vivement remercié de la bienveillance, si flatteuse pour moi, avec laquelle vous avez apprécié mon œuvre; et souffrez que j'adresse au professeur l'hommage de mes sentiments de cordiale et reconnaissante confraternité universitaire.

Charles Turgeon,

Professeur à l'Université de Rennes.

(1) Veți ziarul *Evenimentul* din 1 Februar 1902.

PERICOLUL NAȚIONAL

față de

ART. 7 § 5 DIN CONSTITUȚIE

Nu există chestiune mai gravă și mai urgentă, de un interes adevărat național, de cât aceia pe care o ridică principiul înscris în art. 7 § 5: «*Numai Românii săi cei naturalizați Români pot dobândi imobile rurale în România*».

Nu este zi, într'adevăr, fără ca un eco despre acest faimos articol să nu ne vină, fie din Parlament, fie din presă, fie din întrunirile publice.

Nu există, însă, după opinia noastră, o chestiune mai simplă, mai lesne de deslegat de cât aceasta: ea depinde de înțelepciunea noastră, de măsura ce trebuie să păstrăm când atingem probleme atât de acute.

Căci chestiunea cea mai simplă, a cărei soluțiune nu suferă nici o greutate, devine inextricabilă, de îndată ce mintea noastră este întunecată de pasiune, de idei preconcepute.

Fără pretențiune, — nici una, — noi socotim că interpretațiunea, ce propunem a se da art. 7 § 5 risipește confuziunea, care până acum învălmașa spiritele și înăsprea ardoarea combatanților, împăcând textul legii cu interesul național, bine înțeles; și aceasta, fără zarvă, fără noi alegeri, fără o nouă Constituantă, fără marele aparat care însoțește de obicei revizuirea arcei sfinte, în care se adăpostesc drepturile și libertățile poporului român.

Noi credem că prin «imobile rurale» în art. 7 § 5 trebuie să înțelegem numai moșile și pământurile țărănești; iar prin «imobile urbane», clădirile și terenurile destinate pentru clădiri, fie că ele sunt situate într'o comună rurală, fie că ele se află într'o comună urbană.

Trebuie să recunoaștem că nu există nici un text constituțional, care să definească ce se înțelege, în art. 7 § 5, prin *imobile rurale*.

Singurul text de lege, din care am putea infera o interpretațiune legală, este, din contră, art. 621 C. civ. care zice:

«Servituțiile sunt stabilite saū în folosul clădirilor saū în folosul pământului. Cele de felul dintăii se numesc *urbane*, chiar când clădirile pentru care servituțiile sunt insituite se vor afla nu numai în oraș, dar și la țară; cele de al doilea se numesc *rurale*».

De unde ar rezulta, că *imobile urbane* sunt clădirile, iar *imobile rurale* sunt pământurile, independent de faptul dacă unele sau altele sunt în oraș sau la țară.

Această distincțiune este făcută și prin legea creditelor funciare, rural și urban.

Creditul funciar rural nu împrumută de cât pe moșii, pe pământ—nu și pe construcțiuni; pe când, creditul funciar urban împrumută numai pe clădiri, — el nu împrumută pe pământ, *fără clădire pe el*, chiar când ar fi situat în oraș; și vice-versa, el împrumută pe clădiri, chiar când ele sunt situate la țară.

Asupra acestui ultim punct era oare-care îndoială în spiritul unora, pe care în scop de a o ridica s'a făcut de curând o lege interpretativă pentru a interpreta expresiunile: *imobil urban și rural* din legea specială a creditului, în sensul art. 621 din C. civ.

Această interpretațiune va fi bogată în consecințe, căci ea va permite a se utiliza creditul funciar urban și de instalațiunile de fabrici, situate mai ales la țară,—până acuma excluse și de la creditul funciar urban și de la cel rural.

Trebue să recunosc, pentru a fi complect și exact, că această lege interpretativă a rezervat expres interpretațiunea ce ar trebui să se dea expresiunilor *imobil urban*, față de art. 7 § 5; și chiar dacă ea nu o făcea,—mai mult încă, chiar dacă o făcea, interpretațiunea ce ea ȳar fi dat'o, pentru saū contra opiniunei mele, ar fi inoperantă, căci legiuitorul ordinar nu poate interpreta o lege constituțională: *ejus est interpretari cujus condere legem*.

Pentru a avea dar adevăratul înțeles al art. 7 § 5 din Constituțiune, trebue să *«căutăm motivele saū scopul legii (ésprit de la loi, ratio legis)*, cum ne învață Aubry & Rau (Tom. I, § 40, pag. 130) *în lucrările preparatorii, cari au determinat redacțiunea ei*».

Tractatul de la Berlin, impunându-ne prin art. 44, obligațiunea de a șterge diferența de credințe religioase, ce deosibeau între densesi pe străinii aflători în România, ne-a silit să modificăm textul art. 7 din Constituțiune și să admitem că și străinii de rit necreștin pot dobândi cetățenia română.

Pe de altă parte, având în vedere că străinii de rit creștin aveau, anterior modificării acestui articol, dreptul de a dobândi imobile în România,—și urbane și rurale,—legiuitorul *în scop de a ocroti ogorul țaranului și marile proprietăți funciare,—fundus,—* a cređut de cuviință să declare, prin însuși art. 7, care suprima ori-ce diferență de religione, că de aci înainte *«numai Românii saū cei naturalisați Români pot dobândi imobile rurale în România»*.

Iată adevărata intențiune a legiuitorului, — *ratio legis*,—motivul și scopul legii; aceasta ne va da adevăratul înțeles al art. 7 § 5, precum și măsura aplicațiunei lui.

Desbaterile, ce au avut loc în sânul corpului electoral și în sânul Parlamentului, stabilesc până la evidență că numai acesta a fost scopul legii; a voi să se întindă dispozițiunea ei mai departe este a o denatura, a o viola: *cessante ratione legis, cessat ejus effectus*:

În suplimentul «Românului» din 13 Maiu 1879 găsim, în adevăr, discursul rostit de d-l Emil Costinescu în întrunirea electorală de la 1 Maiu 1879 în sala Ateneului,

Acest discurs este important, nu numai prin faptul că el îmbrățișează întreaga chestiune, dar încă pentru că el exprimă gândul partidului liberal, el este discursul său program; ori partidul liberal era atunci la putere, el avusese majoritatea în Camerele disolvate pentru alegerea celor Constituante și a eșit triumfător din alegeri; deci acest discurs este expresiunea imensei majorități a alegătorilor:

«Cu sinceritate, zice, «Românul» în primul său București, din 24 Maiu 1879, voim să aflăm o soluțiune pentru chestiunea Isdrailiților, care să împace *spiritul liberal al instituțiunilor și al usurilor noastre*, cu interesele economice ale patriei.

«Pentru ajungerea acestui scop, noi am emis cu claritate și precisiune unele idei, pe cari le credem fundate pe baze solide.

«Acele idei sunt coprinse, dezvoltate și discutate într'un discurs al d-lui Costinescu, prim-redactor al acestui ziar, discurs publicat într'un supliment al «Românului» și cu care acest ziar a luat, în modul cel mai categoric, o deplină solidaritate».

Pentru a cunoaște adevărata importanță a acestui discurs și a ideilor în el coprinse,—cu cari «Românul» ia o deplină solidaritate,—trebue, încă, să ne aducem aminte că «Românul» este organul oficios al guvernului d-lui I. C. Brătianu și organul personal al d-lui C. A. Rosetti, viitorul president al Adnărei deputaților, sufletul partidului liberal.

Ori, iată ce citesc în acest discurs-program, cu privire la chestiunea noastră:

«Dar ce se face cu proprietatea rurală atât de rău amenințată? se întreabă d. Costinescu.

«Domnii cari au propagat înaintea d-voastră ștergerea pură și simplă a art. 7,—și printre aceștia, cel mai cu vază este d. B. Boerescu, viitorul ministru al afacerilor străine, care a efectuat revisuirea art. 7 (vezi opiniunea acestuia în Senat, ședința din 20 Maiu 1879)—n'au ȳis nimic despre această, n'au arătat că ar voi să ea ver-o garanție spre a opri ca proprietatea rurală, a țeranilor mai cu osebite, să nu cadă în mâna Evreilor.

«Dobândind Evreii egalitatea tuturor drepturilor civile și politice, ei vor cumpăra *peste Milcov*, prin sate, *toate pământurile țeranilor*, și cum rămâne atunci proprietatea rurală?»

Și mai departe:

«Apoi, fiind că trebue să dăm timp poporațiunilor noastre rurale, de a se deștepta și ajunge la acest grad de cultură, prin care să ȳi poată apăra singure interesele, în contra cămătarilor și exploataților de tot felul, trebue să cerem ca pământurile țeranilor să fie declarate prin lege, *nealienabile* încă pentru 30 ani, *saū venzările să nu se poată face* în acest period de cât între foștii clăcași, și fiind-că evreii, și străinii în genere, nu au fost nici odată clăcași, ei nu vor putea să *cumpere pământurile sâtenilor*.

«Prin această a doua garanție salvăm moșioara țaranului, singura lui avere.

«Rămâne acum proprietatea rurală.

«În alte țări, în Anglia spre exemplu, proprietatea rurală este un drept politic. Nu poate să fie proprietar rural de cât cetățeanul englez. Ar trebui să facem și noi acelaș lucru, cu atât mai mult, că la noi, dreptul electoral, primul între toate drepturile, se regulează în colegii după proprietate. Zicându-se reprezentantul proprietăței mari saū

proprietății mici, se zice reprezentatul pământului; ar trebui, dar, ca pământul să nu aparțină de cât cetățeanului român, pentru ca să nu fie lipsit de dreptul politic, ce este legat de densul. Prevăd, însă, că anevoe se va putea dobândi aceasta; greutatea cea mare avem să o întâmpinăm, tocmai din partea proprietarilor mari. Acei, cari au să se ridice contra acestei dispozițiuni, au să fie tocmai conservatorii, cari fac atâta paradă de patriotism astăzi; deja, 'i am auzit zicând că, printr'o asemenea măsură, moșiile ar perde din valoarea lor.

«*Mé tem, dar, că această garanție va fi foarte anevoe de luat. Afară de aceasta, ea nu este de cât o jumătate de garanție: din nenorocire se găesc oameni, tocmai din acei ce strigă mai tare, ce vor să monopolizeze tot patriotismul în această chestiune, cari se fac mijlocitorii Evreilor și cumpără moși pentru densii.*

«Prin urmare, chiar dacă am dobândit-o, această garanție nu va fi de cât o jumătate de garanție; garanția reală și eficace va fi numai cea luată în privirea proprietății țeranului, care are, în adevăr, și cea mai mare trebuință pentru a fi protejat».

În resumat, pericolul care trebuie conjurat este ca nu cum-va Evreii să cumpere atât proprietățile țărănești, cât și marile proprietăți rurale.

Mai târziu, d. Basile Boerescu, numit ministru al Afacerilor străine și însărcinat tocmai cu o misiune diplomatică din partea guvernului, pentru a negocia cu marile Puteri modalitatea modificării art. 7, în rapoartele ce el trimite de la Viena, Berlin, St.-Petersburg etc., nu vorbește de cât de restricțiuni privitoare la cumpărare de moși de către străini (V. Cartea Verde pe 1878—1880 pag. 80 și urm. citată în broșura mea «Contribuțiuni la înțelegerea art. 7 § 5» pag. 142 urm.).

Ast-fel, d-l Boerescu, raportează conversațiunea sa cu Baronul Calice, Ministrul Austro-Ungariei:

«Am urmat a expune celui d'întâi,—zice d. Boerescu în raportul ce'l face colegilor săi din București,—dificultățile locale și interesele economice ale țării, cari sunt legate de soluțiunea chestiunii isdrailite, 'i am explicat motivele cari ne fac a introduce restricțiuni, pentru cumpărarea moșiilor de către străini.

«Baronul 'mă-a respuns, că aceasta ne poate vătăma întru cât-va, căci prețul moșiilor și exploatarea lor ar suferi, dacă am reduce numărul cumpărătorilor; 'i-am explicat că, ast-fel, am înlătura alte inconveniente mai mari; și, pe lângă aceasta, am mai adăogat: vom sci în tot-d'auna a da dreptul de a cumpăra la acei dintre străini, cari ar fi folositori țării. În ori-ce cas, 'i-am făcut să observe că acest principiu pare a fi primit de toate Puterile și că nu mai presintă greutate».

Așa dar, atât în sânul corpului electoral, cât și în negociațiunile ce au avut loc cu marile Puteri, și tot ast-fel s'a urmat și în sânul Constituantei, nu a fost vorba de cât de restricțiuni a se aduce dobândirii de către străini a pământurilor țărănești, deja inalienabile pentru 30 de ani, și a căror inalienabilitate s'a prelungit încă pentru 30 de ani,—precum și de marile moși, fundus.

Din contră, nu s'a tăgăduit dreptul unui străin de a poseda o casă, adică un adăpost, de a construi o fabrică, fie la țară, fie în oraș.

Mai întâi, din momentul ce străinul are dreptul de a locui în România, de a se așeza ori unde—

atât la țară,—cu învoiala consiliului comunal,—cât și în oraș,—nu este oare un drept natural pentru el de a-și agonisi un adăpost?

Dar ce deosebire—in rațiune— poate fi din punct de vedere al pericolului național, acela pe care legiuitorul și l'a închipuit și a voit să'l înconjoare prin art. 7 § 5, ca un om să poată legalmente poseda un palat într'un oraș sau orașel și să nu poată poseda un culcuș, acolo unde el locuiește de fapt cu familia lui, bine-înțeles cu învoirea autorităților și a legii însăși?

Ce, pământul României este mai scump Românilor—când el este situat la țară, de cât când el este la oraș?

De când această divisiune în clase și în terenuri?

Pe ce se întemeiață, în al doilea rând, clasificarea terenurilor în urbane sau rurale, după cum ele sunt situate într'o comună urbană sau într'o comună rurală?

Unde este textul de lege, care să autorise această distincțiune și pe basa căruia să se declare nulă o convențiune având de obiect vânzarea unui asemenea teren?

Nulitățile nu se pot induce pe cale de interpretățiune, ele sunt de drept strict.

Dar deosebirea aceasta duce nu numai la absurd, ci violează de cele mai multe ori chiar voința formal exprimată de legiuitor: adică, s'ar putea ajunge să se permită străinilor să dobândească proprietăți de adevărate *imobile rurale*, de moși—numai prin faptul că ele fac parte din periferia unei comune urbane.

De ex. comuna urbană Urlații, din județul Prahova, are o periferie de mai multe kilometri și în întrul periferiei ei sunt coprinse vii, păduri, livezi și moși de mii de hectare.

După interpretațiunea propusă de unii, un străin ar putea cumpăra toate viile, toate pădurile, livezile, și moșiile din raza acestei comune și nu ar putea cumpăra un loc de casă de 300—3000 m. p. într'o comună rurală spre a-și face o casă sau un hectar sau două pentru a ridica o fabrică!

Tot ast-fel, comunele Bêrlad, Mizil, Buzău, Brăila etc. posedă în incinta raței lor adevărate moși de mii de pogoane; se poate zice că aceste moși sunt imobile urbane și s'ar putea vinde unui străin fără a viola voința legiuitorului, care tocmai s'a preocupat de ideia de a 'i impiedica să cumpere moșiile noastre?

Cine nu vede, într'adevăr, că această distincțiune, care nu are nici un criteriu, este absolut absurdă—și duce tocmai la violarea legii—in spiritul ei,—iar nu la aplicarea ei?

Prin imobil *urban*, urmând dar a înțelege tot ce este construcțiune, clădire, fie că ea este situată la țară, fie că ea este într'un oraș—este învederat că terenul pe care clădirea se înalță sau se va înalța face parte integrantă dintr'însa și are caracterul ei juridic,—este și el un imobil urban,—puțin important de alt-fel, dacă el este deja clădit sau destinat numai a se clădi, căci destinațiunea lui 'i dă prin ea însăși caracterul lui juridic,—precum destinațiunea lor poate face câte odată din lucruri mobile,—lucruri imobile (arg. din art. 468 și ur. C. civ.).

Aceasta ne explică pentru ce toate terenurile neclădite în oraș sunt imobile urbane, de și nu

sunt încă clădite, dar pentru că ele sunt destinate a fi acoperite odată cu clădiri.

Onoarea și gloria jurisconsultului și judecătorului Roman, în special a Pretorului, a stat în faptul că ei au știut să adapteze legile, printr-o interpretare din ce în ce mai largă, la trebuințele noi ale poporului roman; ei le-au făcut cu alte cuvinte să evolueze treptat cu noul spirit al poporului; ei nu le-au lăsat să se cristalizeze în nise formule arhaice și fără sens, ceea-ce le ar fi făcut odioase poporului ce avea să le sufere.

Iată pentru ce, legea celor XII Table nu a fost nici odată abrogată; nu era nevoie să se abroge, pentru că jurisconsultul, pentru că Pretorul o modula după noile trebuințe ale poporului.

Trebuie să recunoaștem că cam aceiași evoluție urmează și la noi, interpretarea și mai ales aplicațiunea art. 7 § 5 din Constituțiune.

La început, când s'a stărnit această faimoasă controversă, către 1884, — Tribunalele, Curțile și chiar Inalta Curte de casație rivalisau în a decide că străinii nu pot dobândi imobile rurale prin nici un modurile prevăzute de Codul civil, — nici cu titlul particular, nici cu titlu universal, — deci nici prin succesiune, etc.

Consecința acestei teorii a fost spoliatiunea străinilor în favorul altor rude lacome, — adică un act cu atât mai odios cu cât această confiscare se face în favorul unui particular; s'a vădut frate spoliind pe sora lui, s'a vădut rude într'un grad mai depărtat înlăturând de la moștenire pe rudele cele mai apropiate etc.; s'a vădut adevărate acte sălbatice, necompatibile cu spiritul modern, și mai ales cu spiritul liberal și just ce a caracterizat în tot-de-a-una țara noastră, care nici odată nu a cunoscut măsuri de exacțiune în contra străinilor, nici chiar dreptul de alibinat (*le droit d'aubaine*).

Însăși jurisprudența s'a cutremurat față de iniquitatea unei asemenea aplicațiuni a legii și, încetul cu încetul, ea a revenit la sentimente mai umane, mai conforme cu ideile și nevoile popoarelor ce compun ați familia lumii civilizate.

Rând pe rând, Tribunalele, Curțile și Inalta Curte de casație și chiar Guvernul au admis că nu se pot spolia străinii fără măcar să li se dea o compensațiune, — și în consecință, unele au dispus ca imobilele rurale (*moșii în specie*) să fie vândute și străinilor să li se dea valoarea.

Consecința nejuridică și falsă, căci din două lucruri unul: ori străinul este proprietar al aceluși imobil și cum poate fi el expropriat cu sila, în afară de casurile anume prevăzute de lege?; ori el nu este proprietar și atunci cu ce drept poate el vinde și pretinde valoarea lui?

Un pas ne mai desparte, și pe această cale, de adevăratele principii: *admișiunea străinilor la dreptul plin de a moșteni, ca și Români, ori-ce fel de bunuri: urbane sau rurale.*

Alte instanțe și guvernul, în diversele afaceri ce i au fost supuse (afacerea Bedmar), într'adevăr, au admis deja, pur și simplu, trimiterea străinilor în posesiunea succesiunilor, ce le erau deferite, fără a i supune la nici o obligațiune.

În fine, Inalta Curte de casație care decisese în mai multe rânduri că străinii, și în special Români de origine din alte țări, dar care sunt străini,

pentru că sunt supușii altor State, să nu poată cumpăra moșii în România, acum în urmă, a deschis larg porțile acestei cetăți închise, tuturor Românilor de origine sau preținși ast-fel, căci cine va putea controla, de ex. pe toți Bulgarii, pe toți Albanezii, Ungurii etc., ce se vor da de aci înainte de Români de origine, din Macedonia, Banat, Transilvania etc? toți aceștia pot dobândi de azi înainte, — a cumpăra chiar, — imobile rurale — moșii în România; — căci Casația a dis în Secțiunii Unite, în contradicție cu vechea ei jurisprudență, că dreptul de a cumpăra atari imobile nu constituie un drept politic, și că Români de origine din alte State îl pot exercita.

Ori aceștia sunt mai bine de 10,000,000!

Unde dar este pericolul național ce Constituantul a voit să l înconjure, ca nici o palmă din pământul României să nu încapă în mâinele străinilor, căci alt-fel, zic unii, suntem perduți?

Pentru ce să ne creăm gogorițe în zadar, care nu pot avea alt rezultat de cât ruina țării?

Unde, într'adevăr, ar fi vre-un pericol național, în ce am viola textul și spiritul art. 7 § 5, dacă am dice că terenurile destinate pentru construcții de fabrici, de case, de stabilimente industriale, de ex. sunt imobile urbane, chiar când ele sunt situate la țară, deci accesibile străinilor?

Am deschide larg porțile Economiei noastre naționale tuturor factorilor utili, cari umăr la umăr cu noi ar lupta la ridicarea noastră economică, ne ar ajuta la lupta grea pentru existență pe câmpul de război internațional, ne ar face să ne menținem cel puțin rangul nostru social printre națiunile civilizate?

Înțeles și aplicat art. 7 § 5 așa cum se propune de unii, constituie el însuși un adevărat pericol național, el va pironi pe loc desvoltarea noastră economică, el va împedeca evoluțiunea normală a Economiei noastre naționale.

În acest cas, rezultatele lui vor fi tot atât de funeste pentru România, precum dreptul de *Veto* fu pentru Polonia.

Acesta a împiedicat evoluțiunea politică a Poloniei, — un singur nobil polonez vândut Rusiei ori Prusiei a putut să se opună la ori-ce reformă utilă patriei lui, la ori-ce pas înainte; iar art. 7 § 5 va împedeca națiunea română să se pună la pas cu cele-lalte națiuni, să uzeze de aceleași mijloace pe care știința, munca și capitalul le introduc pe fiecare și în tehnica modernă, în arta războiului economic modern.

Acei, cari în orbirea lor consiliază țării noastre și justiției ei, o asemenea interpretațiune comit o adevărată crimă de *lèse națiune*.

Căci capitalul, această muncă acumulată de sute de generațiuni trecute și prezente, este singura pârghie, singura armă eficientă în lupta pentru înlăturare și existență a națiunilor moderne.

Ori, capitalul sub formele lui varii — mașini, materii prime, salarii, etc. lipsește în țara noastră; pentru ce se ne interzicem posibilitatea de a l avea de acolo, unde el este abondent și mai eflin?

Sub pretextul nebun că România *fara da se*, — cum ziceau Italianii la 1859 când au fost bătuți de Austriaci — ar fi trebuit să nu împrumutăm de la străini un miliard și jumătate, fie în bani, dar

mai ales în mașini și rauri de drum de fer, instalațiuni etc., adică sub formă de capital pentru a face toate marile noastre lucrări publice și armamente,—ar fi trebuit să rămânem la diligență, la poșta și telegraful lui Librecht, la tunurile de ci-reș, etc.

Pentru ce, aceea ce era util și permis Statului Român să nu fie permis și unui particular, să nu fie permis Economiei naționale?

Aceasta ar fi trebuit să nu aducă din străinătate pluguri de fer, mașini de secerat, de bătut etc., care toate formează *capitalul* (2), ci ar fi trebuit să rămână la plugul de lemn și la treeratul cu caii, căci noi nu fabricăm atari mașini și ustensile.

Ori capitalul străin, sub diversele lui forme, nu vine, nu se așează, acolo unde el nu are deplină siguranță—și nu are siguranța, industriașul să-și confie capitalul său,—să întemeieze o industrie pe un pământ pe care el nu este proprietar, pe care el ar fi numai chiriaș.

Declarând că terenurile destinate a fi acoperite cu clădiri sunt imobile urbane, deci accesibile și străinilor,—am rezolva în pace și liniște una dintre cele mai grave și vitale chestiuni pentru țara noastră, am deschide larg porțile întreprinderilor industriale în România și aceasta fără a viola nici textul nici spiritul legii, ba din contra nu am face de cât s'o adaptăm la noile nevoi pe care atunci, la 1879, legiuitorul nu le putea avea în vedere, căci România nu era și nu putea prevedea că va trebui să devină așa de curând o țară industrială.

El însă s'a angajat pe cuvântul lui de onoare de a permite cumpărarea chiar, la acei străini cari se vor arăta util țării:

«Vom ști, a zis d-l Boerescu Baronului Calice, în tot-d'auna a da dreptul de a cumpăra la acei dintre străini, cari ar fi folositori țării». (*Cartea verde*, cit. pag. 80).

Ori, cum se poate arăta un om util țării de cât întemeind industrii în România, făcând să trăiască prin muncă populația ei și punând în valoare bogățiile ei?

Acest titlu este atât de mare în cât însuși faimosul art. 7 scutește pe un atare străin de stagiul de zece ani, cerut pentru naturalizare.

Judecătorul, care va îmbrățișa o asemenea interpretare, nu numai că va face o justă aplicație a legii, dar încă va bine merita de la patrie, el va fi dat o indicație și o îndrumare sănătoasă jurisprudenței, a cărei menire este de a fi tot-d'a-una deșteaptă în mijlocul nevoilor și aspirațiilor tot mereu schimbătoare și crescende a poporului, ce ea este chemată să obläduiască.

În practică, art. 7 § 5 din Constituție este el atât de sacrosanct și intangibil?

Legiuitorul însuși nu oferă el părților mii și mii de mijloace pentru a l'înconjura?

Ast-fel, pentru a nu cita de cât câte-va exemple:

Legiuitorul singur prin legea minelor a admis posibilitatea pentru străini de a dobândi asupra imobilelor propriu zis rurale—*fondurilor*—drepturi reale, opozabile terțiilor prin închirieri pe termene lungi, 60 de ani, ceea ce echivalează cu o vânzare, de oare-ce 60 de ani întrec, de multe ori, viața activă a unui om.

Tot legiuitorul a admis, prin legea pentru încurajarea industriei naționale, puțința pentru străini de a dobândi de la Stat însuși pe 90 ani concesiunea *gratuit* de terenuri din moșiile Statului pentru înființarea de industrii, ceea-ce în fapt iarăși echivalează cu o vânzare.

Ceea-ce însă este și mai grav, este că însuși Codul de comerț (art. 122), modificat prin legea din 6 Aprilie 1900, dă o lovitură mortală articolului 7 § 5 și indică judecătorului și jurisconsultului spiritul de care el trebuie să se călăuzească, fie în interpretațiunea lui, — tocmai cu privire la chestiunea de a se ști ce se înțelege prin «*imobile rurale*»,—fie în aplicațiunea lui.

Intr'adevăr, după acest articol, societățile comerciale anonime sunt împărțite în două categorii:

Societăți anonime ale căror statute permit dobândirea de «*imobile rurale*»: în acest cas, consiliul lor de administrație, trebuie să fie format, în majoritate din Români;

Societăți anonime ale căror statute nu permit dobândirea de atari imobile: în acest cas consiliul de administrație se compune din $\frac{2}{3}$ străini și numai din $\frac{1}{3}$ Români.

Când însă societățile anonime ar voi să dobândească «*imobile rurale*», destinate la construcția unui stabiliment industrial sau necesarii la o exploatațiune industrială și dependințelor lor, este suficient ca $\frac{1}{3}$ numai să fie Români.

Din cele ce preced rezultă că legiuitorul pare a considera ca societăți *naționale*, societățile în care majoritatea membrilor consiliului lor de administrație sunt Români și străine pe acelea în cari $\frac{2}{3}$ sunt străini și numai $\frac{1}{3}$ sunt Români, căci cele dintâi pot cumpăra imobile rurale, pe când cele de al doilea nu.

Dar aceeași capacitate o au toate societățile comerciale, de a dobândi «*imobile rurale*», și chiar când numai $\frac{1}{3}$ din membrii consiliului de administrație sunt români, deci *străine*,—dacă este vorba de imobile trebuincioase exercițiului comerțului și industriei lor, fie că aceste imobile sunt situate la țară sau la oraș.

Legiuitorul dar însuși face distincțiune între «*imobile rurale*» în genere și imobile destinate unei industrii sau unui comerț, adică *clădirile sau terenurile pentru clădiri*, cari sunt accesoriul și fundamentul celor d'întâi: *accessorium sequitur principale*.

Nu este aceasta încă o confirmare a opiniei noastre?

Pe ce s'ar putea, alt-fel, întemeia distincțiunea pe care o face legiuitorul în art. 122 C. com.?

Dacă ea n'ar fi în însăși natura juridică a lucrurilor, legea (art. 122 C. com.), ar fi neconstituțională, căci legiuitorul ordinar, nu poate, pe cale indirectă, să restrângă aplicațiunea unei legi constituționale.

(2) Sub numele de *Capital*, nu trebuie să înțelegem numai aurul, banii, care nu sunt de cât un mijloc de a ne procura Capitalul: mașini, ustensile, materi prime, etc. facem dar o grosieră eroare când țipăm: nu voim, nu avem necesitate de aurul străin! ar trebui să se zică: nu avem nevoie de mașini, etc. cea ce acestia nu zic.

Noi nu putem face industrii, pe străini și împedăm de a face, ne învrtim într'un cerc vițios și în acest timp continuăm a cumpăra, în fie-care an, din străinătate, pentru sute de milioane, — îndatorindu-ne din ce în ce mai mult la străini, — lucruri de întâia necesitate, pe care am putea să le fabricăm aci la noi.

Dar, în fine, este constant că societățile anonime pot cumpăra «*imobile rurale*».

Singura garanție pe care o ia legiuitorul, sântinela vigilentă, pe care el o pune de pază a acestui altar sfânt, este ca consiliul de administrație să fie în majoritate Români!

Dacă ar fi adevărat că numai art. 7 § 5 împiedică pe străini să dobândească imobile rurale în România, că fără el,—în câte-va zile,—fie chiar și în câți-va ani,—tot teritoriul României ar încăpea pe mâinele lor, nu au ei mijlocul legal de a l'evinge? ei nu au de cât să se constituie în societăți comerciale anonime, să numească un consiliu de administrație, de paie,—în majoritate dintre Români,—și să cumpere în urmă toate imobilele rurale, ce ei atât jinduesc; și odată acestea cumpărate, fie că ei cer demisia acestor compleșeni Români,—al căror număr este precum se știe foarte mare, căci actualmente mai toate consiliile de administrație ale societăților anonime străine, sunt compuse de Români,—sau ei nu le mai reînnoesc mandatul și atunci societatea anonimă al cărui capital este în mâini străine, al cărui consiliu de administrație va fi de aci înainte compus numai din străini, sau în orî-ce cas cu $\frac{2}{3}$ de străini,—rămâne legalmente în stăpânirea *pământului României!*

De ce nu o fac însă, de ce străinii nu cotropesc moșioara străbunilor noștri?

Pentru că ei nu vor; și nu vor pentru că nici unul nu este nebun, ca pentru ambițiunea nesocotită de a fi proprietar de imobile rurale în România, să imobilizeze capitalul său în imobile rurale în *moșii*, cu 2—3% dobândă, pe când în comerț sau în industrie, el câștigă 10—20%.

Pe de altă parte, particularii înșiși au admis sistemul închirierilor pe lungi termene de 99 ani pentru terenuri presupuse rurale.

Dar cel mai mare exemplu ni l' dă, cu drept cuvânt, ca în tot-d'auna, M. S. Regele a cărui fidelitate și respect pentru Constituție sunt afară din orî-ce discuțiune.

M. S. Regele, în dorința vie și pârintească de a popula valea Prahovei cu stabilimente industriale și frumoase vile, a admis următorul sistem pentru *vânzarea* de loturi din Domeniile Sale, din Predeal și Azuga.

M. S. Regele închiriaza la străini neaoși pe 99 de ani pentru un preț unic, însă stipulează tot-d'odată că dacă în acest interval de timp localitatea va deveni comună urbană sau dacă închirietorul ori moștenitorii săi devin Români sau vor ceda drepturile isvorând pentru ei din acest contract—*dreptul de a transforma în vânzare desevêșită simplă închiriere*,—atunci M. S. Regele, sau urmașii Săi să fie obligați a da acestora act de vânzare în bună regulă.

Cu alte cuvinte, avem aci o închiriere fermă și o promisiune de vânzare unilaterală, perfect valabilă

Și nimeni până acum nu a îndrăsnit să zică că M. S. Regele a violat Constituția pentru că, în fapt, înstrăinează la străini din moștile sale, din pământul țării; din contră, toți acei Români cari au vizitat Azuga și Predeal au lăudat inițiativa M. S. grație Căruia s'a putut ridica atâtea industrii înfloritoare și atâtea vile răzătoare, într'o vale care mai înainte nu exista de cât pe chartele geografice.

Deci art. 7 § 5 se opinteste inutil în contra unui pericol imaginar *înstreținerea solului național tot are loc, nu însă pe față, în mod leal, ci indirect deghisat.*

În fapt, el este suficient pentru a alarma o lume întregă și pentru a înlătura pe toți oamenii serioși și cinștiți, cari bucuross ne-ar aduce sprijinul lor moral și material în lupta pentru existență, ce națiunile civilisate duc astă-zi unele contra altora cu atâta înverșunare.

Dar unde este pericolul național?

Nu este pericol național, țara nu piere, când de ex. o principesă Gorschiakoff, o contesă de Montesquiou, un principe Dimitrie Sturdza, un principe Vogoridès, etc. etc., store în fie-care an din pământul României, milioane și milioane, pe cari ei le mănâncă în străinătate, fără a ne da nimic în schimb.

Nu este nici un pericol național, când sute și mii de Români, înstrăinați de țară, duc o viață trândavă și inutilă prin saloanele și cluburile din Paris, Nissa, Monte-Carlo etc., și sug fără milă vloga pământului românesc și sudoarea țaranului român, cari în lipsa lor produc toate bogățiile, ce ei cu atâta ușurință aruncă pe o masă verde, — pe când noi aici, de la mic și pân' la mare, ferbem în seul nostru și ne luptăm în contra flacărilor ce ne devoră.

Nu este nici un pericol național, când societăți de asigurare,—zise române, dar al căror capital și a căror direcțiune sunt în mâinile străinilor, — cumpără, una după alta, cele mai superbe *moșii* ale României.

Când etc., etc.

Și este un pericol național:

Când un străin ar cumpăra în România un hectar sau două de pământ,—*căci la această meschină proporție se reduce, marea, grava, și naționala chestiune a art. 7 § 5 și a capitalurilor străine*,—pentru a face pe el o fabrică, un stabiliment comercial sau industrial, în care el ar înfige un milion sau două, sau chiar mai multe, — care străin ar întrebuința cărămida, varul și lemnul nostru pentru construcțiunea lor,—care ar da de lucru zidarilor, dulgherilor și salahorilor noștri, muritorii azi de foame.—care ar utiliza în viitor munca acestora și a altora îndreptându-i către o altă profesiune, de oare-ce cele actuale nu i mai pot hrăni, etc;

Când funcționarii, dați afară din slujbe, ar găsi în industria particulară o ocupațiune, care se asigure pâinea copiilor lor;

Când munca și avuția agriculturului român, în loc să fie duse pe piețele străine, unde suntem batjocoriți de toți samsarii și speculanții internaționali, ar găsi aci în țară un deuseu, fie prin sporirea populațiunei, fie că produsele lui ar servi de materii prime acestor industrii;

Când în loc să ne priveze de munca, inteligența și capitalurile lor,—precum fac mulți Români,—ei ne aduc munca, inteligența, experiența și capitalurile lor, pentru a putea tocmai lupta cu Economiile naționale, pe cari cei d'intéiū le îngrașă și le îmbuibază;

Când în fine, grație acestor industrii, încetul cu

incetul, ne-am desrobi de sclavia și dependența streinătăței, etc. etc.

Da, este un pericol național: acesta stă, însă, în perversiunea judecăței noastre,— în pierderea noțiunii de drept, de adevăr și de real.

Ori, *quem Jupiter perdidere vult, demental!*
Iată pericolul!

Adevărata și sincera iubire de patrie nu consistă în a o strânge în brațe până ce vom înăbuși-o.

Viitorul ei, înflorirea ei trebuie să fie ținta oricărui bun Român.

Cu art. 7 § 5, înțeles și aplicat așa cum o fac unii, acest ideal nu va fi atins, nici odată.

Săpați, din contra, Români, adânc în mintea și inima voastră cuvintele înțelepte, ce Ioan C. Brătianu rostea la 26 Iunie 1866 în Adunarea constituuantă, chiar asupra acestui art. 7:

Să punem stavilă, zicea el: «Nu venirei științei, nu venirei oamenilor, cari ar putea să fie la noi inițiatorii agriculturii și comerțului, căci pe aceștia noi tot-d-a-una 'i-am bine primit,—i-am chemat chiar».

N. BASILESCU

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

JUDECATORIA OCOLULUI SLATINA, jud. Olt

Audiența de la 21 Ianuarie 1902

Alexandru Iliescu cu D. A. Polihron

Cambie.—Prescripție.—Efectele prescripției.—Netransformarea cambiei prescrise în zăpis civil.—Oblig. naturală.—Neprimirea dovezei de neplată.—Neprimirea jurământului de credulitate.— (Art. 949 C. com., 1903 urm. C. civ.).

Acțiunea care derivă din o cambie se prescrie prin cinci ani (art. 949 C. com.). Decî, dacă de la scadența cambiei și până la intentarea acțiunii au trecut 5 ani, acțiunea cambială este prescrisă și cambia căzută din efectele sale, atât ca instrument de probație cât și ca cauză a obligațiunii, fiind-că, în materie cambială, ca și în ori-ce materie comercială în genere, prescripția stinge radical obligația, nelăsând în urmă de cât o obligație naturală lipsită de acțiune. Cambia prescrisă nu se transformă decî în un zăpis civil. Debitorul în favoarea căruia acțiunea cambială este prescrisă nu se bucură, în dreptul român, numai de o simplă presumpțiune de plată, ca în Codul francez, susceptibilă de dovada contrară, ci de o presumpție legală de liberare, nesusceptibilă de a fi răsturnată prin proba contrară; de unde rezultă că purtătorul cambiei nu poate fi primit a dovedi existența datoriei cu nici un chip, și judecata nu poate căuta nicăieri proba neplăței. Purtătorul cambiei nu poate decî deferi debitorului cambial jurământul decisoriu spre a dovedi neplata cambiei prescrise, nici jurământul de credulitate, veduvei sau moștenitorilor lui, întru cât acest jurământ nu poate fi deferi de cât în casurile anume și în mod limitativ determinate de lege prin art. 1903 urm. din C. civ.

S'a ascultat pe d. avocat Marinescu Bircii, procuratorul reclamantului Al. Iliescu, în susținerea acțiunii și pe d. avocat C. Popoviceanu din partea intimatului D. A. Polihron, în combateri.

Judecata,

Având în vedere acțiunea intentată de d. Al. Iliescu în contra d-lui D. A. Polihron, pentru plata sumei de lei 852;

Considerând că în dovedirea acțiunii, s'a produs o cambie emisă de pîrit în ordinul reclamantului, cu scadența la 1 Maiu 1895;

Că, de la scadența și până la intentarea acțiunii trecînd mai mult de 5 ani, acțiunea cambială este prescrisă, cambia este căzută din efectele sale, atât ca instrument de probațiune, cât și ca cauză a obligațiunii;

Că, în materie cambială, și în materie comercială în general, prescripțiunea stinge radical obligațiunea, nelăsând în urmă de cât o obligație naturală lipsită de acțiune;

Că este inexact a se zice, că cambia prescrisă se transformă în zăpis civil, căci această novațiune, sau mai bine zis inovațiune, nu'și are temeiul nici pe texte, nici pe principii, și nu e de cât o născocire fantastică a jurisconsultilor-diletanți, deprinși a tâlcui legile din cele auzite de la alții, cari și ei au auzit de la alții;

Că, în favorul debitorului cambial care a prescris, militează o presumpțiune legală de liberațiune, nu o simplă presumpțiune de plată susceptibilă de dovadă contrară. și ca atare, purtătorul cambiei nu poate fi primit, a dovedi existența datoriei cu nici un chip, ear judecata nu poate căuta nicăieri probele replății;

Că, față de principiile enunțate, în dreptul român, purtătorul nu are drept de a da jurământ debitorului cambial, spre a dovedi neplata cambiei prescrise, precum are drept purtătorul în dreptul francez, fiind-că acest jurământ este expres autorizat de Codul de comerț francez în art. s'e'u 189, ceea-ce nu se întemplă în Codul nostru și nici în Codul italian, art. 915 și următoarele (Vezi Nougier, *Lettres de change*, vol. II, No. 1596; Lyon-Caen, *Manuel de droit commercial*, No. 696; David Supino, *Diritto commerciale*, No. 552, pag. 483);

Că este greșit calificată prescripțiunea de 5 ani a cambiilor ca prescripțiune scurtă, analoagă scurtelor prescripțiunii din Codul civil (art. 1903), și ca atare greșit se susține că poate fi primit jurământul de credulitate din art. 1906 C. civ., întru cât analogia nu ne poate duce de cât la dreptul comun, adică la cele spuse mai sus, și întru cât jurământul de credulitate nu se poate deferi de cât excepțional, în anumite creațe limitativ determinate de art. 1903 din Cod. civil. (In sens contrar, Lyon-Caen, loc. cit.);

Pentru aceste motive, respinge, etc.

(s) E. M. Sculi.

Observație.—Soluția dată de judecătoria ocol. Slatina este incontestabilă, căci art. 949 din noul Cod comercial, statornicînd în materie cambială o adevărată prescripție liberatorie, de și mai scurtă de cât acea ordinară, este de principiu că prescripția, afară de excepțiile admise în privința unor prescripții scurte (art. 1903, 1904 C. civ.), nu poate fi combătută prin dovada contrară (!).

(1) Veđi t. VII a Comentariilor noastre, p. 374, 378. Cpr. și Trib. Ilfov, *Dreptul* din 31 Ianuarie 1902, No. 9.

Ast-fel, purtătorul unei cambii sau a unui cek, care ar fi lăsat să treacă cinci ani⁽²⁾ din ziua scadenței obligațiunii sau din ultima zi a termenului prevădut de art. 282 C. com., nu poate să defere jurământ asupra faptului plăței nici debitorului, nici văduvei sau moștenitorilor lui (art. 1906 C. civ.).

Chemarea însă în judecată a debitorului cambiei sau declararea lui în stare de faliment înaintea îndeplinirii termenului de cinci ani, sunt acte juridice de natură a întrerupe o prescripție liberatorie, care începuse a curge în favoarea debitorului, întrerupere care ține atât cât ține și starea de faliment⁽³⁾. Prescripția, în asemenea caz, este întreruptă prin verificarea creanțelor ce creditorul posedă în contra falitului.

Presupunând însă că debitorul, după ce a invocat prescripția, a plătit cambia, chestiunea este de a se ști dacă el poate exercita acțiunea în repetiție. Cu alte cuvinte, debitorul care, prin prescripție, este liberat din punctul de vedere civil, rămâne el obligat după echitate, *naturaliter*, ca și acel care ar fi plătit în urma unei hotărâri definitive, în baza căreia el ar fi fost pe nedrept scutit de orî-ce plată?

Chestiunea este controversată. Unii susțin că prescripția nu lasă să subsiste o obligație naturală, fiind că ea este pentru debitor un mijloc de a se libera de obligația sa (art. 1091 și 1837); or, ea n'ar mai fi un mijloc de liberare, dacă ar lăsa să subsiste o obligație naturală⁽⁴⁾. Părerea generală, admisă cu drept cuvânt și de cartea de judecată a judec. ocol. Slatina, este însă că acel care a plătit o datorie prescrisă rămâne obligat *naturaliter*, în cât el n'ar mai putea să exercite acțiunea în repetiție (art. 1092, § 2)⁽⁵⁾.

(2) Alte legislațiuni au admis termene și mai scurte. Veđi, de exemplu, art. 77 urm. din legea generală germană asupra schimbului din 5 Iunie 1869 (*Allgemeine deutsche Wechselordnung*); art. 84 urm. L. ungurească asupra schimbului din 1876; art. 803 urm. din Codul elvețian asupra obligațiilor (L. din 14 Iunie 1881), etc.

(3) C. București. *Curierul Judiciar* din 1900, No. 23. Cpr. Vidari, *Corso di diritto commerciale*, VII, 7216 urm. (ed. a 4-a).

(4) Molitor, *Oblig. en droit romain*, I, 45. Troplong, *Prescription*, 29 urm. T. Huc, VII, 236, *in fine*. Laurent, XXXII, 205. Cpr. și Laurent, XVII, 12.

(5) Pothier, *Oblig.*, II, 196 și *Condictio indebiti*, V, 145. Thiry, III, 40 și IV, 643. Arntz, III, 158 și IV, 2005, 2006. Baudry et Tissier, *Prescription*, 104. Baudry et Barde, *Oblig.*, II, 1671 (Paris, 1902) Colmet de Santerre, V, 174 bis IV. Demolombe, XXVII, 23, 39. Baudry, II, 1014. Mourlon, II, 1309. Vigié, II, 1573. Planiol, II, 720. Leroux de Bretagne, *Nouv. tr. de la prescription*, I, p. 12 urm. Marcadé, IV, 669. Duranton, X, 41 și XXI, 106. Taulier, *Théorie raisonnée du Code civil*, VII, p. 445. Veđi și alți autori citați în t. VI al Comentariilor noastre, p. 13, nota 4.

Această chestiune era controversată și în dreptul roman⁽⁶⁾.

Art. 1888 din Codul Calimach (1432 C. austriac) curmă controversa, ținând că acel care a plătit o datorie stensă prin prescripție nu mai poate exercita acțiunea în repetiție. «Nu se mai poate cere înapoi, ține art. 72 din Codul elvețian asupra obligațiilor, ceea ce s'a plătit în achitarea unei datorii prescrise, sau pentru îndeplinirea unei datorii morale». Art. 222 din Codul german prevede de asemenea că ceea-ce a fost prestat pentru achitarea unei datorii prescrise, nu poate fi cerut înapoi, chiar dacă prestațiunea ar fi fost făcută în necunoștința prescripțiunii, «*auch wenn die Leistung in Unkenntnis der Verjährung bewirkt worden ist*».

Am vădut că purtătorul cambiei nu poate deferi jurământul de credulitate văduvei sau moștenitorilor debitorului pentru ca aceștia să afirme dacă știu, sau nu, că cambia a fost plătită. Codul de comerț cel nou s'a depărtat, în adevăr, în această privință, de la principiile Codului francez⁽⁷⁾, admise în vechea noastră legiuire comercială (art. 184). Aceasta lasă însă a se presupune că cambia a fost emisă înaintea promulgării noului Cod de comerț, căci în privința cambiilor emise sub vechiul Cod, prescripția quinquenală are de efect numai stângerea acțiunii cambiale, nu însă și a obligațiunii născută din contract⁽⁸⁾. Cât pentru chestiunea de a se ști dacă dispoziția art. 1906, privitoare la jurământul de credulitate poate, sau nu, fi aplicată la alte cazuri de cât acele prevădute de lege, ea este foarte controversată⁽⁹⁾, de și, după rigoarea principiilor, nu mai încapă îndoială că această dispoziție este excepțională și nu poate fi întinsă prin analogie la cazurile neprevădute de lege.

Curioasă mai e și știința noastră. Nimic sau aproape nimic nu este sigur; totul sau aproape totul este supus discuțiunii și controversei. Cu legi atât de defectuoase și de imperfecte, cetățeanul nu mai este sigur pe averea sa. Adese-orî el poate, cu legea în mână, să fie redus la sărăcie numai din cauza aprecierii greșite a unui judecător!

D. Alexandresco

(6) Veđi Molitor, *op. cit.*, I, 33 urm. Aubry et Rau, IV, § 297, p. 7, nota 11. Savigny, *Das obligationenrecht*, I, § 11, No. 10. *Idem*, *System des heutigen römischen Rechts*, V, § 248 urm. Machelard, *Oblig. naturelles en dr. romain*, p. 450 urm., etc.

(7) Cpr. Lyon-Caen et Renault, *Tr. de droit commercial*, IV, 450 urm. p. 304 urm. (ed. a 2-a).

(8) Cpr. Trib. Ilfov. *Dreptul* din 31 Ianuarie 1902, No. 9.

(9) Veđi t. VII a Comentariilor noastre, p. 377, *ad notam*.